

ни случаи, но и като нещо по-особено, по-долно и от завоевателите, и от поробваните етнични общности. Тъкмо в тази специфизирана и исторически формирала се и стабилизираща се перцепция към и на ромите се спотайва и обяснението защо на тях (съобразно демонстрирания от тях маниер на житейски и светогледни матрици) се е гледало като на хора от „най-долна ръка“, като на „презряно племе“, като на етнична общност, която във всекидневното си сякаш е потвърждавала своя житейски, културен, исторически и актуално репродуциран варваризъм както в отношенията между „свой“, така и спрямо тези към „другите“.

Своеобразната дихотомия и антиномия на „свой“ и „чужди“ (ино- или изоетнични по генезис и принадлежност) са притежавали съответни семиотични измерения и вариации, отразяващи се твърде съществено върху цялостния всекидневен и исторически живот на ромите.

Нещо повече, „когато семиосферата се отъждествява с усвоеното „културно“ пространство, а външният спрямо нея свят – с царството на хаотичните, нерегулирани стихии, в редица случаи пространственото разположение на семиотичните образувания получава следния вид: лицата, които поради специфичното си дарование (магьосниците) или вид занятие (ковач, мелничар, палач) принадлежат на двата свята и са нещо като преводачи, се настаняват на териториалната периферия, на границата между културното и митологичното пространство, докато светилището на „културните“, организиращи света божества се разполага в центъра“⁴.

Ако внимателно се взрем в етнопортрета на ромите, който „другите“ са рисували или налагали като валиден, ще открием, че по редица свои расови, професионални, социални, етнични, културни, а при конфронтация на конфесионално ниво и религиозни признаци, циганите са били съотнасяни и съизмервани с „другия свят“, с отвъдния свят, с мистични и нечисти сили и стихии. Струва ми се, че е ненужно тук подробно да се спирам на онези техни изконни занятия като врачуване, баене и знахарство, които сякаш са потвърждавали и подчертавали ромската „принадлежност“ към света на необяснимото, неопознатото, мистичното, странното и плашещото човешката душевност, особено в пределите на онези историчес-